

ლიტერატურული განები

№10 (362) 24 მაისი - 6 ივნისი 2024

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

ეკა ქაჯაია

***

რა საშიში ხარ, სილამაზევ,
აი, ეს ვერხვი,
აყვავებული,
ავისმომგვრელ თან მგვრის შვებასაც,
რა ლამაზი ხარ, —
ეუბნები და გინდა, ხელის
სამკაულივით მის სანდო მკლავს
თოკიშეაბა...

რა საშიში ხარ, სილამაზევ,
აი, ეს ბეწვის
ორ ნაპირს შორის გაკიდული
ხილის აკიდო,
ერთი სული აქვს, აგაფაროს თვალებზე
ცრემლი,
შუა წელიდან
შუა ხევში გადაგიდოს...

რა საშიშია სილამაზე,
აი, ბილიკი,
ეშვება თავქვე,
მღინარისკენ გაგინაპირებს,
რა ლამაზი ხარ,
რა საშიში, —
ამბობ და იქვე
ჩამუხლები
და ბავშვივით გინდა, ატირდე...

IV-V

ეკა ქაჯაია

***
ჩემი სახლის წინ
ნაზამთრალი ალვები გახმა,
სულ მაღლე ქარი გადაინვენს მეღლავზე მოცელვით,
მე თქვენი მიკვირს,
როგორ გყოფნით, ხეებო, ძალა —
კვდებით...
ცოცხლდებით...
ისევ კვდებით...
ისევ ცოცხლდებით...

ისე ჰყენით, სულ არ ჰყავდეთ
იმედებნაკლულოთ
და ივიწყებდეთ ჩვეულებას ალარ
ყოფნისას,
დაუეჭვებლად, ისე ენდოთ ბუნების
კანონს,
გრამიც არ დაგყვეთ შიში
წინა ყვავილობისა...

მე ვიცი, თქვენი თავდაკარგვა
ახლა რას ნიშნავს
და მაინც რატომ თანავუგრძნობ
მეტად იმ ალვებს,
სიციის პირველ ელდაზევე
რძე რომ გაუშრათ
და ზამთრის მერე ფოთლები ვერ
გამოიტანეს...

***
სიყვარულის ხევ,
დათესილო განა ყამირზე, —
გულმი,
გულისვე წვეთოვანით გრწყავენ
ალისფრად,
მთელი სიცოცხლე სისხლს გისხამთ და ძლივს
იყვავილებ,
ერთ დღეში გახმობს უნაზესი
წვეთიც შხამისა.

***
მეგობარმა მოგვიყვა
ერთხელ
(თუმც გამაკვირვა მე ამ ამბის
მაშნ ავ-კარგმა),
რომ ზღვაში შესულს უღალატა
უეცრად ფეხშა,
რომელიც ერთ დროს
აფხაზეთის ომში დაკარგა.

მეც ეს ამბავი თავს მახსენებს
მაშინვე რატომ,
როდესაც გულის ამომძახის
ხმა სამარიდან:
— მე შემიძლია,
ერთხელ კიდევ რომ გიღალატო
და ერთხელ კიდევ ცოცხალივით
მოკვდე თავიდან.

***
ვენთე,
მაგრამ მზის გამოსაცელად
არ ვაკარებდი სხივებს ცივ ნიავს,
— ფერი იცვალე!
— იცვალე ფერი!
ვამბობ:
— არც როდის არ
შემიცვლია...
ვატარე დიდხანს ფოსფორის
ველზე,
ვანც მოღალატედ ხშირად
მიცვნია
(იქნებ ალარც ჰეგვს, დაჭერას
ელვის),
უარვყო, მაინც არ
შემიძლია...
გახსოვს?
მივდევდი პატრუქს ცეცხლივით,
ვეკიდე ჩემს გულს
დაუღალავად,
მეეითხებოდი, ეჭვით
სხეული:
— თუ სინათლე ხარ,
რატომ არ ჩანხარ...
რატომ არ ჩანან
მზიან პარმალზე
მანათობლები
ჩენენს შორი-ახლოს,
— ერთხელაც უნდა
შემოგალამდეს,
ციცინათელა რომ
დაინახო...

***
ვინც გამენდო,
— შეს ღალატში ბრალი
არ მაქვს,
ტყვია ჩემი ბრმაა,
სხვათა ვარ ზვარაკი,
მიუტევე,
მაგრამ ღმერთო,
შე კი არა —
თურმე ჯვრიდან გარდმოვხსენი
ავაზაკი.

***
ვინ იფიქრებდა,
ზღვა რეგსმე გამოგვრიყავდა
და წყვირცილისგან დავაშრობდით
ბობოქარ ლეთეს,
თქვენ მოისმინთ,
როგორ ვამბობ:
— გადამიყვარდა,
მაგრამ არ იცით,
როგორ ვამბობ:
— მიყვარდა ერთხელ.

***
ინყებით მუდამ ერთნაირად შეუდარებლად!
მაინც ბავშვივით,
მოწყვებას გთხოვთ, რომ
— ბიჯითაც,
არ გამიტყუოთ,
ამინდებო, მშვიდი დარებით,
თუ თვალი მაინც ქარიშხლიან
ცისკენ
გიჭირავთ!

ნეტავ ერთხელაც დასცდეს ამ გულს:
— „არ მენაღვლებით“
და დასასრულის სიდიადის დაჲყვეს დინებას,
თქვენ არ გინახავთ,
ყოველ ჯერზე, როცა მთავრდებით,
რა გულსაკლავი იცის
თქვენი გამოტირება...

მარგუნეთ მხოლოდ
მოლოდნი ალარაფერის,
რომ ვერ მიმღვრევდნენ იმედები
ღამეულ თასებს,
რომ ვეღარც დაშრეთ!
ვერც ჭურჭლიდან გადმოიღვაროთ!
იყოთ დღეებო,
აღარაფრით პირთამდე სავსე!

და მაკვირვებდეს,
უკანასკნელ წამს შერჩენილი
ჩემივე ცრემლის სინამდვილე და
სამსუბუქეც,
რომ ისე მოვკვდე,
ბედნიერმა ვთქვა:
— ნებიერად,
ვარ მოყოლი ალარაფრის
მძიმე ლოდის ქვეშ...

არ მაშინებდეს, დღე, რომელიც
შუქს არ ატარებს...
არც მოწყლებას ალარ გთხოვდეთ
და ნაბიჯითაც, —
ვერ გამიტყუოთ,
ამინდებო,
გამოდარებით,
თუ თვალი მაინც ქარიშხლიან
ცისკენ გიჭირავთ...

***
„მე რაღაცა მაქვსო,
მეფეს არა აქვსო“

„მე რაღაცა მქონდა“,
სხვას რომ არა ჰქონდა
ქვეყნად, არვის, არსად
და არათუ მეფეს,
არცერთ სასახლეში
არცერთ მეფის ქალა.
ბრწყინვალებდა გულში,
იყო ჩაუქრობი მისი
ნაპერწკალი
და ვერ ერეოდა
ვერც წყვდადის ჩრდილი,
ვერც უმისასვლის წყალი.
თუმცა ფეხის მტვრადაც
არ უჩინდათ მისი
სხივის საჭრეთელი,
ყველა უძმედოს იყო —
შუქის პეშვი
და იმედის მჭრელი.
თქვეს,
ვინ გაიგონა, „გლეხის ქალს“ იმედი
ასე უბრწყინავდეს,
რომ თვითონაც ეყოს,
ობლის ლუკმასავით
სხვასც უწილადოს?!
და პარტეში ბრჭყალი
გაპკრეს,
ნაკვერცხლები ჰყარეს ოლარებმა,
თითო ნაპერწკალი
ყველამ გაიყოლა,
მტერმაც,
მოყვარემაც!..
„მე რაღაცა მქონდა“,
მისი ნაპერწკლები ახლა
აქვთ წარმართებს;
ჩაქრა,
აღარა მაქვს!
ახლა რას წამართმევთ?!

სხვა გული

არ მინდა, ერთ დღეს სხვისი გული
გადამინერგონ,
მინდა, ვატარო ბავშვის გული
ნაავადარი,
სხვა გულმა ჩემი სიხარული როგორ
იგემოს,
ან მესაუკუთრე გახდეს ჩემი
დარდის შადანის.

თუ თავბრუსსვევა
შხამიანი ყვავილებისა
არ გამოჟყვება,
ის სურნელი, რითაც ვინვოდი,
რომ დამავინყოს
ნამი ყველა მღელვარებისა,
მზრუნველი გულის
გულმოღგინე გულმავინყობით.

მას შეეძლია, ლმობიერი ზიზლით
მინამლოს,
შეებას ყველა საიდუმლო ოთახს
კარივით,
რომ მსაურივით მიერთვულოს ბოლო
წუთამდე,
მაგრამ ვერასდროს მიღალატებს
საკუთარივით.

გაზაფხულის შეთამაზება

ნუ მიგზავნით მოსაწვევებს
გაზაფხულის სასახლიდან,
თვალს ვერ მომჭრის
მე იმისი ჭრელა-ჭრულა
დარბაზები,
მისი პეშვით უკვდავების
წყაროს წყალიც
აღარ მინდა,
მე იმისა სილამაზის
წყალით აღარ
ვლამაზდები.

უსასრულოდ ვერ დარჩება,
დაპერდება დარაბებთან,
ვერ მიმიმხრობს ანგარებით —
აუწონელ ალაფითაც,
რა ჰგონია,
მისი მზერით ისევ ისე
დავძრმავდები,
თვალახვეულს ძველებურად
გადამკიდებს ქარაფიდან...

გვერდს ავუვლი იის ფირუზს,
იასამის ლალ-საფირონს,
თავს შევიქცევ კარში დაყრილ
მარცვლეულის
ოპალის თვლით,
ფრთებს დაგაჭრი ყველა კაბას,
საზემო-
სამეჯლისოს
და ვუდგავარ საკუთარ თავს
კარში დედინაცვალივით!

ეს ხომ მარტის დარბაზია —
ჭირვეულის,
არხეინის,
ჩვევადა აქვს პირველკოცნით
გაღვიძება ღრმა ძილიდან,
ჩქარა უნდა გაიარო
იმ წვიმების ხეივანი,
ვერ მოასწროს გაზიაროს
მისი ღრუბლის ბარძიმიდან...

საშიშია ერთი წვეთიც,
მისი შხამის,
კლავს და არც კლავს,
თან სთავაზობს ყველა გამვლელს
ცრუ იმედით დამტკარ გუბეს,
სავსე არის ყვავილებით
მისი მინდვრის კატაფალკა,
ზედ მივწვები,
თვალს დაკარგავ
და მეც თავს მოვიმკვდარუნებ...

აქ აპრილის დარბაზია,
ჩვენ ხომ გვისხოვს მისი კარი,
არ შეალო!
ფეხაკრეფით გაიარე
დერეფანი!
აქ, ეფაზე, ბასრი ცელით
თმები უნდა აიკაფო
და თმაზე არ მიიკარო
მისი ქარის სავარცხელი...

ან მაისის მანეკენებს,
ალვებსა და აკაციებს,
ვინ ჩაუდგამს სულს ჩემსავით,
მაგრამ მე მათ უკვე არ ვცნობ!
რა გგონიათ,
მაისის ბრა
ისევ ისე წარმტაცია,
რომ პეტელას მსგაცსად
მზად ვარ
მისმა შუქმა მიმიტაცია.

მშობლიური სურათები —
ეს მორთული მსაჯულები —
გადაქერცლილ სალებავში
აცოცხლებენ ფერს და საგანს,
აი, კიბეც,
გამოქცეულს
გაზაფხულის მეჯლისიდან —
სიჩქარეში
მე რომ ბროლის
ქოში უნდა დამეკარგა.

მე ამ წყეულ კარნავალზე
გული უნდა ავიყარო,
ის კი მაინც თავგანწირულ
ყვავილობით იმუქრება,
ნებას რთავს, რომ შეიყვარო,
მაგრამ თავი დაივაწყო.
ვუპასუხებ მკვდრის ღიმილით
გაზაფხულის შეთქმულებას!
ამ ღიმილის განაჩენი
მხოლოდ იმას გაუკირდეს,
ვინც სასახლის თვალ-მარგალიტს
ვერაფრით ვერ შელევია...

ვთქვათ:
— შორს ჩვენგან!

ვიმეორებ:
— გაზაფხული
უბადრუკი!
— უბადრუკი!
მაგრამ,
ღმერთო,
ღმერთო,
რა მშვენიერია...

მაია ნიქარიშვილი

ნარმავლობა

როცა მათმა მეგობრებმა
ზეცა დაკარგეს,
რა იგრძნეს ნეტავ ვარსკვლავებმა?!

* * *

შენს ნაპირამდე მოსასვლელი
ზღვაა ბობოქარი,
ნავის იალქნებს უსწრებს
ჩემი ფიქრების გემი.

* * *

ძველ ქუჩაზე
უხერხული კაცი ცხოვრობდა,
ღვინის სურნელი
დაასწრებდა გამარჯობის თქმას,
ხელისგულებზე უყვაოდნენ ორქიდეები.

ემიგრაციის ფიქრები

ერთი ჭრიჭინა
ისევ ჩემი სოფლის ცას ართობს,
სახლის სარკმელი დამრჩა ლია.

* * *

ვერსად მიდიან ლამპიონები,
დაგანან, ჯიუტად ანათებენ
ბნელ საქართველოს.

* * *

მამალი იყოს,
იყივლებდა ალბათ იმხელას,
გაიღიძებდა ჩემი სოფელიც.

ნის ტოტებში გავეხირე,
სავსე მთვარესთან მსურდა განდობა,
მაგრამ ვერაფერს მიმიხვდა მთვარე...

* * *

სანიასნი, რომელიც დასდევდა ზეცას,
ქსოვდა ბადეს ვარსკვლავებისთვის,
ბოლოს საკუთარმა ჩრდილმა დააფრთხო.

* * *

ზღმარტლისფერია შენი ხალი
ტუჩის კუთხესთან...
თუ დამეკარგე,
ამ ხმაურით შევძლებ, გიპოვი...

* * *

ქარებმაც კი გაუგეს ჩემს სიჩუმეს...
ჩვენს ქუჩაზე დადიან,
ველარაფერს მბბობენ შენზე.

* * *

ხელისგულებით
დამაქვს ნარსული,

ყოველი ხაზის დასაწყისთან ხარ,
დასასრულთან — შენზე ფიქრები.

* * *

თონეში ჩავარდნილი პურია მთვარე,
სევდით დამშეულ ვარსკვლავებს
მიწისფერი ცა შემოადნათ...

* * *

დაუსრულებელი
მერცხლის ბუდეები — ჩემი თვალები,
შენს დანახვამდე
საკურების ჩრდილმა დააფრთხო...

გაზაფხული

ხვალ იმედი მოფრინდება...
ტყე მოისხამს ფოთოლს...
ღმერთი ჩიტად გადაქცეულა!

* * *

ბოდიშს ვერ მოვიხდი,
ფეხი რომ არ დამებიჯებინა,
შეიძლება, ვერც შეგემჩნია
ამღვრეული ცა ჩემი თვალების.

* * *

იმ სასთუმალთან
გდარაჯობენ ჩემი ფიქრები,
სადაც შენმა ჭალარამ ჩათვლიმა.

* * *

მხოლოდ ერთ გზაზე დავყავარ ჩემს ბავშვობას —
ცაცხვის ხეივანი
იმ ხესთან მთავრდება,
სადაც ბავშვობაში
ციცინათელები დაგვსდევდნენ.

* * *

შენ გახელილი დაგრჩა თვალები,
ვარსკვლავების თვლაში
დილამ მოგისწრო.

* * *

მეგონა, ზღვას დავლევდი კოვზით
და ყოველ ყლუბზე ჩავუთქვამდი:
დღეს ვნახავ... ხვალ ვნახავ... ვნახავ...
ზღვა ვერ დავლიე...

* * *

მე რომ გუშინ მიყვარდა,
ხვალ იმ შატიტელასთან
სხვა ფარვანაც მიფრინდება
და ასე შემდეგ...

ნატოლის ხე

სხვისი ფიქრებით დამძიმებულო,
შენ რა ნატორა უნდა აგიხდეს?!

ქეთი გაბინაშვილი

მთვარე-პედიარები

ბებიაჩემი,
თორმეტ პატარა საფლავთან გამოტირებული,
ცეცხლის პირს ჩამუხული,
თითქოს ჯადოსნურ ენაზე ღოცულობდა,
ისე ითვლიდა მიწის გულში
ყოჩივრდებივით დამალულ შვილებს:
ერთანა, ორანა, სამანა...

მთვარე ისე ჩამუხული,
თითქოს ბებიაჩემი თავის ალუმინის ქვაბით
შუაცეცხლზე ხარშავდეს კაჟლის მურაბას —
და ვარსკვლავებს კენჭებივით აგორებს ცაზე —
მარცვლავს წუთებს — როდის ჩამოკრავს
უთქმელობით დამხრჩალი ღამე ბოლო განთიადს.

ქარი დაუწერელ წერილებს
შემოდგომის ფოთლებივით აფრიალებს.
მე ეს ოქროსფერი ბეგები მენანება —
რომელიმე გზარეული მგზავრი, ვიცი,
ძღლებში დაამტკრევს.

ქარია. სევდას ველარ ვარიდებ თვალს.
მარანში ჯერ ისევ დუღს მაჭარი —
წითელი სითხე —
ეს დვინონ არაა — მამაჩემის სისხლია თითქოს,
ჩემთვის გამოუნილი გალეული მაჯებიდან,
ვსვამ და არ მათრობს.
მე ვფხილდები დიდი ძილიდან.

იმ ძილი კი იყო სიზმრები:
ველარ უძლებდა თავის სევდას ემა ბოვარი,
ქარიშხლებს სადგურისენ მიჰყებოდა ანა,
მოკეცილ ნაწნავს დასტიროდა ქალი თავადის,
გრევის მოედანზე მარტო დადიოდა პატარა ჯალი.

ალადასტური მამაჩემის სისხლის ფერია
და მე ვიღვიძებ!

ღილანყვეტილი პერანგივით
ძირს ეშვება ყველა სიზმარი —
შიშველი ხორცის მღელვარება მაგონებს ძუ ვეფხვს.

და უკვე ვიცი —
კბილებივით რომ დააძრონ ღამეს სიტყვები
და ყველა სათქმელს ამოართვან ენა,
ჩემი ხმა მაინც მოეფინება ქვეყანას —
ყველა ცასა და მიწას მიაგნებს,
ყველა წყალს აედევნება,
ყველა ღოდს მოედება ხაესად
და ვერასოდეს ამოსდებენ ღაგამს!

რადგან ეს მთვარე ძალიან ჰგავს ბებიაჩემს:
თორმეტი შეილი რომ მოსტაცა ღმერთმა,
მან კი საკუთარი ტკივილები
იმდენ ხანს უხახუნა ერთმანეთს,
სანამ ცეცხლი არ გააჩალა,
მერე მის გვერდით ისე ჩაჩრება,
როგორც მიტოვებულ სალოცავთან

და კენჭებით თვლა ისწავლა
13-მდე.

გელურები

მერცხლებმა მიტოვებულ ბუდეებს მოაკითხეს.
დაგვანებით ჩამოვიდნენ წელს,
ალბათ ამიტომ თუ არ დადგა გაზაფხული.
დაყრუებული იყო ეზო —
თითქოს სახლისთვის ენა ამოეგლიჯოთ.
მე კი ყოველ ღამე,
ქარი რომ ჩამტკრეული კრამიტიდან
ძვრებოდა სახურავში
და ჩემი ბავშვობის შიშებს შორის დაფათურობდა,
ყოველ ღამე, როცა
მისი გაუთავებელი წივილი სტყიოდა სმენას,
განთიადს ველოდი.

ველოდი, რომ გადაიწენდდა ცა ბინდს
და მერცხლების უდარდელ ჭიკიქს გავიგონებდი.
გავიგონებდი და ნიშნისგებით ვეტყოდი ქარს:
აპა, მოვიდა ჩემი გაზაფხული,
ბევრიც ახლა დამირღვი სიზმრები,
სიზმრები უსასრულოდ ვრცელსა და ლურჯ ზღვაზე,
ყაყაჩირების ველებზე,
მამაჩემის ჩარგული ჯუჯა ვაშლების ყვავილობაზე,
აივანზე გამოდგმულ ფერად ბალბებზე,
დედაჩემი ყოველ დილით
თავისი თბილი და რბილი ხელებით რომ ეფერება.
აპა, დასრულდა!

აღარ გაიყინება ქუჩიში ლოთი ცეზარა,
აღარ შეეყინებათ შვილმკვდარ დედებს
ცრემლი სახეზე.
აპა, მობრძანდა!
მობრძანდა და ყველა კიდევ ერთხელ დავაჯერებთ
საკუთარ თავს:

რომ დედამინის ღერძი წალმა დატრიალებდა,
რომ აღარ გაფრინდებიან ბავშვები ქაფენილისენ,
რომ არ გამოშრება მიწა და არ გახმება ვაზი,
რომ აღარ იქნება ღალატი და შური,
აღარ იარსებებს ბოროტება და ტკივილი,
რომ აღარავინ შექმნის იარაღს,
რომ მხოლოდ ცაზე კი არა,
ჩვენს თვალებშიც ამოვა სიყვარულის მზე,
რათა ერთმანეთს სულის უღრანები გავუნათოთ.

წელს მერცხლები გაზაფხულზე არ გამოჩენილან,
დაგვიანებით მოაკითხეს მიტოვებულ ბუდეებს,
მაგრამ საკუთარ სახლებში არ შეუშევს ბელურებმა.
პატარა, მობუზულმა, მშიერმა და
დაღლილმა ბელურებმა
დიდხანს, დიდხანს უდარაჯეს აივანზე,
იქამდე, სანამ მერცხლებს არ გაეფანტათ
ბაბუანვერას ყვავილივით ყველა იმედი,
სახლში დაბრუნების

და არ გადაიკარგნენ!

ყრუ კაცს ჰგავს სახლი.
ძალიან ხმაურობს ეს მდუმარება
და არ მაძლევს ძილის საშუალებას.
და მე იმ უსიზმრო და ვერგასულ ღამეებში ვფიქრობ
პატარა, აბუზულ,
მავთულებზე ჩამოსკუპებულ ბელურებზე და
მე მრცხვენია ადამიანობის გამო,
იმის გამო, რომ არაფერიც არ გვიგავს ბელურებს.

რა იქნებოდა, ზამთრის ღამეებში
ჩვენც ჩამოვმსხდარიყავით მავთულებზე,
მხრებით მივკვრიდით ერთმანეთის სხეულებს და
ასე ერთმანეთით და
ერთმანეთისთვის არ გავყინულიყავით?!

და მერე გაზაფხულზე,
ცა რომ დაიწენდდა ამღვრეულ მზერას,
რა იქნებოდა, არც ჩვენ მივგეშვა არც ერთი მერცხალი
ჩვენს სულში,
არც ერთი მერცხალი, რომელსაც შეეშინდა
მოახლოებული ზამთრის სუსახის
და თბილი ქვეყნებისკენ გაფრინდა.

რა მოხდა, თუკი აღარ იჭიერებდნენ,
ან და ვინ იცის, თბილი ქვეყნებისკენ რომ არ გვქონდეს
მზერა მიმართული,
რომ არ ველოდოთ ზამთრის გრძელ ღამეებში,
რომ მოვა მერცხალი და მოყვანს გაზაფხულს,
მათ, შემოდგომით ჩვენგან წასულებს,
რომ არ ველოდოთ,
იქნებ ჩვენც კი გვესწავლა ჭიკიკი?

რა მოხდებოდა, რამით მაინც ვგავდეთ ბელურებს...

პეტ, ტყეობა

გამოშიგნულ ოთახს გავს სული,
მახსოვს, რომ აქ იყო რაღაც:
რაც მიყვარდა, მძულდა, მტკიოდა...
ცარიელი კედლებია გული,
ყველა სურათი ჩამოუხსნიათ და ახლა
იესოს ხელისგულზე დარჩენილი ნამსჭვალებივით
ატყვია ნალურსმები.

ვიცი, აქ წინათ ეკიდა ფორტო
ქალის, რომელსაც უყვარდა სიცოცხლე.
თვალები — ჭადებდამსხერეული ჭერი,
აქ ენთო სინათლე, ახლა კი ღამე დგას —
უვარსკვლავო ცა.
და მე ვწევები ცივ იატაკზე,
მაგრამ ის არა მიწა, რომ მიმიღოს.
მინდა ვიგრძნო, რომ ადრე ჩემთანაც იყო სიცოცხლე.
იატაკი კი ისეთი გაცვეთილია და
იმდენი წაფეხური ამჩნევია,
როგორც ჩემს სხეულს —
გაულიათ, შეუწმენდიათ ლაფში გასვრილი ფეხები და
წასულან.
მე კი ხელებზე მაჩჩნევია ჯვარცმის ნიშანი.
ჭრილობებიდან არ მდის მირონი,
ეს სისხლია — წითელი წყალი.
ახლა უკვე ძალიან გვიანია
გონებაში რაიმეს განჭვრეტა.
სიძველისაგან მწვანე ხავსი მოსდებია ფიქრს
და მას ასდის ობისა და სიმუავის მწკლარტე სუნი.
გული მერევა.
ვწევარ საკუთარ ნარწყევში
და ვიხრჩობი.

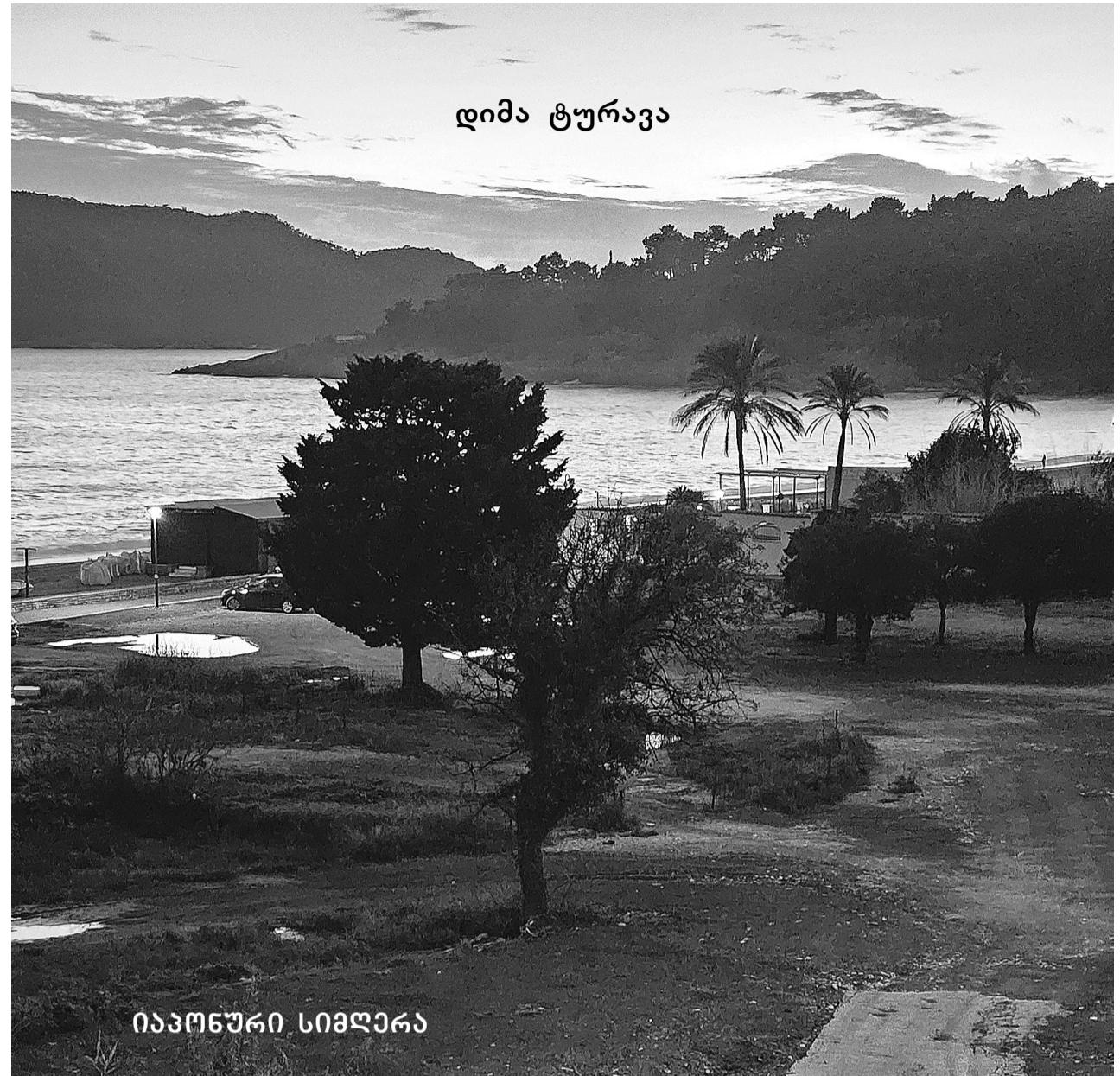
გარეთ კი თავგამეტებით ყვავიან ტყემლები.
და მე მეოცედება მათი ყვავილობა,
მათი სინაზე, მათი მოლოდინი, მათი თავმომწონება.
ჰეი, ოქვენ, ტყემლებო,
არავინ გაპატიებთ, არავინ გაპატიებთ
ამ გაზაფხულს.
ყველა ყვავილის გამო მოგინევთ პასუხის გება,
ყველა ყვავილის გამო დაისჯებით!
ჰეი, ტყემლებო,
გაიბერტყეთ ეგ აღვირახსნილი,
მომძრებით და მიმდობი სხეულები,
და გამოით — თავები დაიხოცეთ,
თორებ წამებით ამოგხდებათ სული.
ჰეი, ტყემლებო,
როგორ მეცოდებით, როგორ მტკივა
თქვენი იმედებით ანთებული სული,
თქვენ ხომ წარმოდგენაც არ გაქვთ
იმ ქარებზე, რომელმაც თქვენთვის უნდა იქროლოს.
გახმით, ტყემლებო — დაიბერტყეთ ეგ ვწებები,
თორებ ყველა კვირტში მახათს გაგიყრიან,
არ გაპატიებენ, არ გაპატიებენ
ყვავილობას.
ჰეი, ტყემლებო,
შეხედეთ ჩემს სულს,
საკუთარ ნარწყევში რომ იხრჩობა,
შეხედეთ და გაიქეცით
საკუთარი სხეულებისაგან შორს —
იქნებ თქვენ მაინც გადარჩეთ.

ჩილასთვის ნაზალობა!

მშიერი ძალივით დაიძურნება სხეულში შიში.
დადი ხანია გოლგოთის გზას ვადგავარ.
დაღლილი სული უკვე ველარ მიათრევს სხეულს —
ვიჩიქები.
ტიალმა მუხლებმაც დაკარგა ძალა.
დამღალა მინამ,
რომელსაც ათწლეულებით
სისხლნა კლული ხელისგულებით ვაფხვიერებ.

მიწა კი აღარაა ნისლივით ფაფუკი,
დიდი ხანია უკვე აღარ იძლევა ნაყოფს.
ისიც ჩემსავით არის დაღლილი სიცოცხლისგან.
დაბერდა მიწა.
მეც დავბერდი.
ჩამომაბერა მარტობის გრძელმა დღეებმა
ხალხით პირთამდე გავსებულ სახლში.
— ტყუილად წვალობ! დაანებე ამ მიწას თავი! —
ზამთრის დამესავით მიქერნე მარწუხებს შვილები.
ყურს არ ვათხოვებ.
— რილასთვის წვალობ?! — ღრიალებენ ჩემი შვილები.
მათი წითელი ხაზებით დაბზარულ მზერაში
მგლის სიავეა.
ჯერ კიდევ გუშინ იყო,
როცა ისინი ღრალებდნენ,
მე კი ხელისგულებზე ვიწვენდი და
ქარით ატოკებული ლერნამიგით ვირწეოდი
მათ დასამშვიდებლად.
იმედი მქონდა....
მათაც პეტონდათ ჩემი იმედი,
რომ ყელა ჯერზე, როცა მუხლებს გადაიყვლეფდნენ,
ხელისგულებზე დავიწვენდი და დავამშვიდებდი.
ისევ ღრიალებენ და კვლავ სჭირდებათ დამშვიდება.
რა დრო გასულა.
როდის გადიყარა ნისლივით წლები,
აღარ შემრჩა ხელებში ძალა,
ჩემს ხელისგულებს ცელარ მოაქვთ იმათთვის შვება.
მე ხმა აღარ მაქვს.
აღარც ძალა შემორჩა მაჯებს.
გაძალებული ცხოვრება კი
მკვდარი ლეშივით მკიდა მხრებზე.
და მეშინია.
სიკვდილის არა,
იმ ბოლო გორახის დაცემის შემდეგ
ჩამომდგარ სიჩუმეში აბლავლებულმა სინდისმა
არ დააყრუოს შვილები ჩემი.
ვშიშო
და იქნებ ამ ხმის მიჩუმების იმედად ვიბრძვი.
მშიერი ძალის შეუცდომელი ყნოსვით
დაიძურნება სხეულში შიში
და ჩემს სისხლნაკლულ ხელისგულებს
ყოველდამ ლოკავს.
მე კი ჯიუტად
უთენია ვდგები და ვიბრძვი —
დაბერებული სხეულით ვეჯახირები
ხანმრავალ მიწას.
ჩვენი შეხვედრა რქებდამტგრეული ერკემლების
ბრძოლას მაგონებს.
გადაგვეხლიჩა ორთავეს შუბლი,
სისხლი აღარ გვაქვს,
ღია ჭრილობიდნ მორინივით მოწვეთავს ფიქრი:
„რილასთვის წვალობ?!”

***
დგას ბნელი დამე და გადახსნილი მაჯებიდან
სისხლივით უწვეთავს სიზმრები.
იშრიტება მისი მსუყე სხეული, იფიტება, შრება.
მეც ვიფიტები...
მინდა, მჯეროდეს, რომ დამშრალ მდინარეზე
გადებულ ხიდზე მდგარი ქალი მე არ ვარ!
იმ ქალს თვალები ამოჩიჩენს,
ყურებზე ხელისგულები ააფარეს,
პირი ამოუკერეს...
მაგრამ მაინც ყველაფერს ხედავს, ყველაფერი ემის,
ყველაფერს ამბობს —
ასეთი ჯადოთია შეკრული:
განუკურნელი, სასიკვდილო ჯადო ადევს მკერდზე.
მძიმეა, სტკირა დაშრეტილი მკერდი.
მაგრამ ეს ტკივილი მეწყერი არა, რომ
თავს დაატყდეს და ჩაიტანოს,
წვეთ-წვეთობით ეცემა გულზე.
ნაწვეთი წყლები უსერავენ გულ-მკერდ
შავ კლდეებს —
ჩემი გული კი კლდის არაა!
დგას ბნელი დამე და
უკანასკნელ სიზმრებს მშობიარობს,
შევყურებ ჩემს ლანდს და ვეუბნები:
დასრულდი! უნდა დანებდე! მორჩა!
სამყაროს არ სჭირდება ქალი პოეტები!
ღმერთო ჩემო, რა შეუსაბამოს სიტყვები:
ქალი პოეტი, პოეტი ქალი...
არა, ღმერთმანი, არავის არგია
მუზებთან მწოლიარე ქალები,
ვერასდიდებით ვერ აიტანს სამყარო ხმებს,
რომელიც მხოლოდ შენ ჩაგესმის,
რომელიც მხოლოდ შენთვის გასაგები
ბეგერებითაა გაჟღენთილი!
დანებდი! მორჩა! დაასრულე!
არავის, არავის სჭირდება ქალი პოეტები!
ღამეს გადახსნილი ვენებიდან
უკანასკნელი სიზმრებიც ჩამოეშრიტა,
და სული ველარ თავსდება იმ ქალის სხეულში,
რომელიც დამშრალი მდინარის ხიდის მოაჯირზე დგას
და ელოდება ხელებს,
რომელიც გადაარჩენს, მაგრამ ამაოდა...
სამყაროს არაფერში სჭირდება ქალი პოეტები!

დიმა ტურავა

იაპონური სივრცა

* * *

ისმის გუგუნი
ღამლამბით
მატარებელის,
რომ ეზიდება
სანატრელი
მოგონების ტვირთს.

* * *

მარტოკაცს უთქვამს:
„ცუდი სიზმარი არ შეგანუხებს,
თუ ბალიშის ქვეშ დანას დამალავ,
თუმც მეორე დანაც დაგჭირდება
ყაჩალებისთვის“.

* * *

ჩემი სამშობლო
მხიარული სასაფლაოა,
აქ ხომ სიკვდილი
მოძმედ უზის
მასპინძლის სუფრას.

* * *

ცარიელია სოფლის ბილიკი.
ისმის ჩურჩული ევგალიპტების.
ყვავის ვენახი
და გზას დაჰყურებს
ანგელოზების დადგმული ჯვარი.

* * *

მარტო ხარ გზაზე,
დუმან კლდეები.
გახარებს შენს წინ
ლანდი უცნობის.

* * *

ჩემთან ამბობენ,
რომ ზამთარში კვდებიან უფრო.
ბროლის მძივსავით ძვირფასია
უმანკო თოვლზე დანამული
მბრნყინავი ცრემლი.

* * *

იდგა ზამთარი,
და იმ ნამქერში
დამშეულ ყორანს
გულს უხარებდა
უპატრონო მკვდრის გამოჩენა.
რა ბედნიერი იყავი მაშინ,
თოვლის გუნდა რომ გადნებოდა
ცხელ ხელისგულზე;
ახლა კი, როგორც დაკარგული,
მტირალა ბავშვი,
ტკეპნი თეთრ მიწას.

* * *

ფოთოლი ძირს ეშვება.
შავი მალულად შეექცევა
მწიფე საფერავს.
მოიჩეარან შემოდგომის
ცივი ქარები.

* * *

გაყრიან მიწას,
მესაფლავე ჩამძახის ყურში:
შენ არ უყურო,
წესი არის —
უცხოები რჩებიან მხოლოდ.

* * *

ამ ღრიანცელში,
ამ ხმაურში,
ამ სიბრძეში
მეცნობა ბგერა
ნარსულიდან გადმიკარგული.
ეოსის სხივი
რომ გაყრთება ფარდების ჭრილში,
გაქრება ლანდი
და სიცივე დაითრგუნება.
მშიშარა ბავშვიც მიატოვებს
საბანში ტირილს...

* * *

დეკემბრის ღამით,
სამიჯნურო ბარათს რომ ვწერდი,
ჩირაღდნებივით ანათებდნენ
მანდარინები.

**მარიამ
კოზმანიშვილი**

***

არ შეიყვარო!
მიძრანეს და გავჯიუტდი...
პირუკუ რომ ეთქვათ,
იქნებ არც შემყვარებოდი...
ომა არ შეფრაო! —
როგორც შემეძლო, ისე დავიმოკლე,
რომ არ აეკრძალათ,
მექნებოდა გრძელო, ლამაზი ომა და
მოკლეთმიანი გოგონები შურით შემომხედავდნენ...
ასე, სულ შეპრუნებით ვაკეთებდი ყველაფერს,
რაზეც მკაცრ მითითებებს წითელი ნაჭერივით
ცხვირინი მიფრიალებდნენ.
მე ხომ სხვა ბავშვებივით უდარდელად არ მიცხოვრია...
იქ არ ნახვიდე!
ეს არ აიღო!
მასთან არ იმეგობრო!
და ასე, უსასრულოდ,
დაუსაბამოდ.
სულისჩაწერებამდე
დამამკირებლად.
„არ შეიყვარო!“ და შეგიყვარე...
ნავედი, სადაც წასვლას მისლიდნენ...
და ახლა, როცა შეწი დრო და დრო,
ნებით თუ უნებლივდ, მამაჩემს ემსგავსები,
როცა ცდილობ, თვალო ჩემი ნაბიჯები,
აკონტროლო ჩემი თმის ფერი თუ სიგრძე,
მიმითითო, ვისთან ვიმეგობრო...
საკუთარ ჩარჩოები მოაციო ჩემი ოცნებები,
მე ვამბიობ — არ ა!

არ ვმორჩილებ დადგენილ საზღვრებს,
ჩაკეტილ წრეებს,
ფრთხის მომსხვრევას...
არა აკრძალვებს!
მითითებებს!
მუქარას — არა!
ვერ გამოამწყვდევ ქარს ოთახში,
ჩიტს — გალიაში.

თავისუფლება უფლება ყველა სულდგმულის...
არა დიქტატორს,
მოძალადეს — არა და არა,
მხოლოდ სიყვარულს ვემორჩილები.

ქარი ქარია

ქარი ქარია... ქარს რას დაუშლო?..
ქარს უცხო გზების სურნელი მოაქვს...
მოაფრიალებს ყვავილს, ალუჩის
ან იასამნის ხუჭუჭა ფოლაქს.
ქარი ქარია... შლევე და ცეტი...
მიმოაქვს ჭრელი ამბების ხიბლი...
ხან დარდს მომიგდებს, სევდიან წერტილს,
ხან ცად მივყვარ ზღაპრების კიბით.
ქარი ქარია... მე მიყვარს ქარი,
რაღაცას მამცნობს ყოველთვის ახალს...
მოდის კივილით, ზათქით და ზარით
და შენი თმების სურნელი ახლავს.

***

ამოალაგა დარდის ქისები...
ამოაშავდლება...
ამოაქვითინა...
სათითაოდ ხსნიდა პირმოერულ ტკივილებს და
უკვე მეორე გარდაცვლილ ვაჟს გაყინულ
სასაუმღლოან ულაგებდა...
ეს — უპურობისაო...
ეს — უსამოსაბისაო...
ეს — პურის რიგებში ყოველი ათი კაცის მერე
ხელახლა ჩადგომისაო...
ბნელი, ცივი, ცრემლიანი 90-იანებისაო...
ჩემო სამწრით გამოზრდილოო,
ჩემო გაუსარელოო...
სუსტი მხრებით და პანია გულებით
დარდის ლოდებმტვირთველნოო...
დედა მოგიკედეთო...
გახსოვს? — როგორ ჩუმად ვატარებდით
სიღრიბის ჯვარს,
გარეთ ღიმილიანები გავდიოდით,
კიდეც ვმლეროდით,
კიდეც ვიკინოდითო...
მჭადს ვჭამდით და პურზე ვოცნებობდით,
ხალხს მანც მაძლრები ვეგონეთო...
გახსოვს, კლასის გამოსაშვებ საღამოზე წასვლის წინ
კიბის ქვეშ რომ ტიროდიო?
ერთი ძმის პერანგით, მეორის შარვლით და
ერთადერთი ახალი ფეხსაცმლით
რომ შეიმოსეო?..
თავი არასდროს შეგირცხვენიათო,
არ გიქურდიათ და არ გიმათხოვრიათო,
მანც სუფთები და მოწესრიგებული დადიოდითო...
მოუხვალ ახლა უბედურ მამაშენს,
ქმას ჩაეხუტებიო...
მე ვისთან მტოვებთო?..
დაცლილ, ამოტირებული ხსოვნის ქისებს
სასაუმალთან ულაგებდა
გარდაცვლილ ქმასთან და მამასთან მიმავალ შვილს
სამგზის მგლოვიარე ქალი,
ორგზის მგლოვიარე დედა,
ადამიანი, რომელმაც დაკარგა ყველაფერი
სასაფლაოსკენ მიმავალი გზისა და
მათი სურათების გარდა,
კომოდის თავზე შემოწყობილი,
ზამთრის გრძელ და ცივ ღამებში მის უსასო
ზუზუნს რომ გაუძლებდნენ.

გადლობა უფალს!

ნუ დაღონდები, თუ გტკივა რამე,
მაღლობა უფალს, რომ ფეხზე დგახარ,
რომ ზოგჯერ ცრემლით, მაგრამ ერთგულად
უმზადებ ჯალაბს სადილს და სამხარს.
მაღლობა უფალს, რომ არ ხარ მარტო,
მოყვარეც რომ გყავს და მტერიც რომ გყავს...
რომ დროს შენს კართან მარადი სატრფო
აპრილი ისევ ხელებით მოჰყავს.

იბედნიერე, მცივანი სულზე
თუ იცვამს შენს ლექსს, სითბოთი ნაქსოვს...
თუ ღმერთს, უთვალავ მისამართს შორის,
შენი სახლის გზა ყოველთვის ახსოვს.

უცლის შვილი ხარ

არაფერი გერგო მზითვად და მემკვიდრეობად,
ავადმყოფობის გარდა...
მამისგან — კუჭის ტკივილი,
დედისგან — ჰიპერტენზია...
ჩვილობიდან შიშის არდილებს ადევნებულო...
ცრომლის კოკანამოკიდებულო...
მაინც ჯიუტად ზეცას მიჩრებულო და მსახურო,
სიტყვის...

არარა გერგო წინაპრებისგან,
კარმული ვალების გარდა...
დარდის სუროშემობლანდულო და
თავადაც სუროს მსგავსო,
ბედნიერებას სუსტი თითებით რომ ებლაუჭები...
სიხარულის ნამცეცებით კოშკის აგების მსურველო,
ხომ ისნავლე ტკივილების ღიმილით მაღვა?
ერთი უბრალო ბეჭედი რაა?
ისიც არ გაქვს დედისეული,
ხანდახან იმედდაკარგულმა ხელი რომ შეავლო და
დედის ხელების სურნელი იგრძნო...
უცლის შვილი ხარ.

ლევისმშობლის ძვირფასი სახელის
მტკერთველი და უგანძოდ მდიდარი.
რაც გაბადია,
ყველაფერი უფლისგანაა.
ნაკადულივით უხმაუროდ მოედინები,
სიტყვის ლიფსისტები სხმარტალებენ,
მზით და სინათლით აციაგებულნი,
შენი სულის პოეზის სიკამკამეში...
არარა გერგო წინაპართა ხელშენავლები,
არცა რაი გაქვს მოსაპარი და დასაკარგი,
ქურდთა და ავაზაკთა მაცდუნებელი...
ვის რად უნდა შენი მტკივანი კუჭი და
ქრონიკული ჰიპერტენზია?
იარე მშვიდად,
წყენისა და სევდის გარეშე,
ლექსის მტრედები აღუდუნე
გზა-გზა, მარიამ.

ადრე თუ გვიან

ადრე თუ გვიან სულ ყველა მიდის...
ადრე თუ გვიან ვგზირდებით ყველას...
ადრე თუ გვიან, ადრე თუ გვიან,
ყველაფერს დროის შამბნარი თელავს.

ადრე თუ გვიან ვკარგავთ ბავშვობას,
ვივიყებით დღეთა უწყვეტ ქარავანს,
ბედისგან ჩვენთვის განუთვნილ დრომდის...
ვტოვებთ ყველას და ყველაფერს, რადგან
ადრე თუ გვიან არყოფნა მოდის.

მივყვებით დღეთა უწყვეტ ქარავანს,
ბედისგან ჩვენთვის განუთვნილ დრომდის...
ვტოვებთ ყველას და ყველაფერს, რადგან
ადრე თუ გვიან არყოფნა მოდის.

ვლილინებ...
ძველისძველ მოტივს...

ჩუმად,

ძლიერებასაგონად...

ვფიქრობ და ვღილინებ...

ვფიქრობ და

უცდად გველნაკენივით შეძრნუნებული ვჩუმდები...

ერთი საათის წინ,

სულ რაღაც ერთი საათის წინ,

ადამიანი გარდაიცვალა (!)

ახალგაზრდა კაცი

ავტომობილით ხეს შეეჯახა და

იმ ხესთან საკუთარი სიცოცხლე ჩიტივით გაუშვა
სხეულის დილეგიდან...

მე, რა თქმა უნდა, მეტკინა,

მეწინა,

დამენანა...

ახლა ვდგავარ ქურასთან

სადილის მოსამზადებლად,

ვდგავარ და ვლილინებ... (?)

ნუთუ ასეთი ხანმოკლეა დარდი

დაკარგულ სიცოცხლეზე?

სხვის უბედურებაზე?

ვგრძნობ აუტანელ სირცევილს

და იქვე თავის მართლებას ვიწყებ:

მე ხომ ჯერ კიდევ ბავშვმა ვისწავლე

ღილინით თავდაცვა?

გაუსაძლისა ტკივილის ჩაფარცხვა

საყვარელი მელოდიების გულში

ჩალილინებით? —

სულისშემუხუთავი შიშების დროს,
დედაქემის უხმო ტირილისას,
ბნელი ღამეების თეთრად თენებისას...
და სანამ მივხვდებოდი,
რომ იდიოტი არა,
თვითგადარჩენის ინსტინქტს მინდობილი,
შინაგანად ძლიერი გოგო ვიყავი,
ყოველი წალილინებისას
მელავებს ვიჩქმეტდი,
დარდი რომ არ გამნელებოდა...
ჰოდა, ახლაც,
ბავშვობის ტებილ-მწარე სახლიდან

შორსმყოფს,

ტრაგედიებისა და განსაცდელების ჟამს,
როცა გული გასკედობას ლამობს,
ჩემში სამუდამოდ დარჩენილი პატარა გოგო
საყვარელი მელოდიების გახსენებას იწყებს...
ფიქრობს და ღილინებს...
ფიქრობს და ღილინებს...

საკუთარი სიცოცხლე რომ გადაარჩინოს.

***

რას წვალობ?..

რას კარგავ?..

რას ექებ?..

ცივ ღამეს

ფიქრებად

რად ძენძავ?..

ან ზამთრის

გაგთანგავს

სიცივე...

ან ქარი — აშარი,

დაგლენავს...

რას იკვლევ?..

ვის ნატრობ?..

რას ელტვი?..

არც კოშკი...

არც ოქროს

კარეტა...

ტკივილი

აგიგებს ჯებირებს,

ან დარდის ღილებში

ჩაგეტებავს...

და მაინც,

იმ დრომდე,

მანამდე,

გიყვარდეს,

ცხონდები

სხვა რითა?..

რამეთუ ქარს მიაქვს

ყოველი,

რაც კი რამ მოსულა

ქარითა.

ნიმუში

ო, რა უცნაური,

ო, რა იდუმალი,

ო, რა სხვანაირი

ხმა... შრიალია...

ზიხარ გარინდული,

თვალებდახუჭული...

გული თითქოს სივრცის

თანაზიარია...

თითქოს გაიხსნები

ახლა ყვავილივთ,

ცისკენ აფრინდება

სული, პეპლისფრთხება...

ო, რა ადვილია

ახლა გარდასახვა...

ო, რა ადვილია

მზესთან შენივთება....

სარკმელს უკაუზებს

წვიმი, წვრილთითება...

ჰაერს აშრალებს

წვიმის მელოდია....

ტრანსში გადასვლაა...

სულის სიმსუტეები...

მარადისობასთან

შერწყმის პრელუდია....

დო...

რეე...

მიი...

ფააა...

სოოლ...

ლააა...

სიიი...

დოოო...

სიი...

ლაა...

სოოლ...

ფაა...

მიიი...

რეეეე...

დოოოო...

თიკო
კოლოტაშვილი

***

მორჩა. ოთახში გაფანტულ ფიქრებს
ვალაგებ მწყობრად,
ვიშორებ წენარად
და სახვალიოდ სულს უუთქამ იმედს,
დღე რომ აიგინი კარიდან გავა,
უუთუოდ მოხვალ,
რომ ხვალ მოგანებ
ჩემს ოთახს — შენი ლელვის წენარ ყურეს
და მაგ თვალების ორი ხომალდით
ნანატრ სიმშვიდეს შემოაცურებ.
ამოისუნთქეს ქუჩებამა შევხით
და მთვარე, როგორც მოხუცი მნათე,
მძინარე ფანჯრებს კანკალა ხელით
აღებს და ცისფერ კანდელებს ანთებს.
ასე, თუ ისე, ოთხი კედელი
ერთი კაცისთვის მაინც ბევრია,
სულ ვფიქრობ — მოსვლა რად ვერ შეძელი,
სულ ვდარდობ — იქნებ გზა აგერია...
მე ახლაც მღვიდავს...
გათენდა თითქმს,
ტკივილის სიგრძემ აჯობა მანძილს...
ისვე ღალა და ხელებს გინვდის
ჩემი ფანჯარა ზემოთ და მარცხნივ.

***

მზეს უკეე საუდელე ხარების ღონე აქვს,
დილა ზორბა ხელებს იუშვენტს და აცეცებს
და გლეხებს სახლებიდან ისე გამოძერტყავს,
როგორც კიდობანში ჩარჩენილ ნამცეცებს.

მნარე ბოლს აფუებს ბერფუყი საკუამურა.
ილვიძებს
ჭრელკაბა საზმრების მხარშავი.
ადესა ქურდივით ხურმაზე აპარულა,
ღობის ღორიჭობში — ღოლო და ნარშვი.

თონე ღუდს,
მინის გულზე დახეთქილ ბზარებზე
ამოსულ ყაყაჩოს ფერი აქვთ გოგოებს
და ჭორფლის გვირილებით დაცეცხლილ სახეზე
ოფლის რბილი წვეთი მოცეკვას-მოგორავს.

იმათი კაცები,
ხნულებს რომ მორჩილავენ,
კაცები ფართე და მზედაკრულ ბეჭებით
პიტის,
თივაქასრას,
ანხლის სუნს მოზიდავენ,
ცოლებს კი სხეული ბადაგით
ევსებათ...

და მერე ანგელოზებს აჩენენ ქალები.
ვაშლისყავილისფერს,
ხორბლისფერთმებიანს,
თვალებს უკვდავების წყაროში ავლებენ,
გამრისფერ ღამეში ზღაპრებად ყვებიან:

რომ მხსლისგან გაჩირკნილ აკვნიდან (არამარტო —
და მინის სანესტით გახეთქილ მარცვლიდან,
დედის მკერდით შემთბარ ერთი წვეთი რძიდან
საგრდებლე კუნძზე ასმულ ტყავ-ქალამნებიდან),
ჩჩდება კაციო...
ბოლოს — მხრებით წასალები

მხოლოდ სული რჩება, როგორც ფანჯარასთან
ყვავილის ქოთანში
სახლის გასალები.

***

ჩემი პატარა ბუდე,
ჩემი ნაკაფი ახო.
ჩემი სიმშვიდის ზღუდე,
ჩემი ალხო და მალხო.
დღეს ჩიტმა უნდა მნადა მლახოს,
ფლეს ფიქრმა უნდა მლახოს,
ჩემო დაშლილო ბუდე,
ჩემი ნანატრო სახლო.

ჩემო ციხე და კოშკო,
ჩემო ნაჭუჭო დარდის.
თუნდაც მწვერვალის ბოლოს
ამ მხრებით აგიტანდი.
ცისფერი ანგელოზით
არ უნდა მება კარი.
არ უნდა მყვარებოდი,
არ უნდა ჩამეკარი.

***

ადრე გავიზარდე,
არც ისე დიდი ვიყავი, რომ მოვხვდი იქ,
სადაც ფული და გავლენა ყოველთვის დაგფარავს
და შენ
შენი გაქექილი ფეხსაცმლის და უფროსი დის
გამონაცვალი ქურთუკის ჩრდილში გაიზრდები
შეუმჩნევლად — მაგრამ შენით,
დამამახსოვრდა.

და ბევრჯერ ვნახე, როგორ ყველასავით მოკვდა კაცი,
რომელსაც ქონდა ფული და გავლენა...
დამამახსოვრდა.

ვნახე, როგორ დატოვა ხიდზე ფეხსაცმელები,
მოაჯიოზე — პალტო და მტკვარში გადახტა...
ყოველთვისა ვიღაც, ვისაც შენზე მეტად უჭირს —
დამამახსოვრდა.

ვნახე, დედამ ცემა ბავშვი, რომელმაც
ბოლო თეფში ფაფა დალვარა...
დამამახსოვრდა.

მე სულ ვეითხულობდი და მზრდიდა ამბები
ნამდვილ მეგობრობაზე,
ცხოვრებაზე,
ერთ-გულ სიყვარულზე...
დამამახსოვრდა.

და რომ გავიზარდე,
რომ ვენდე და დავუჯერე,

ისე შევიყარე, როგორც მახსოვდა — მთლიანად,
ერთ-გულ...
და როცა მისმა ცოლმა მითხრა —

ჩემს ქმარს შეეშვი, ნაძირალა...
გული შეწყდა.

მაგრამ რაღაცა მისმი და დამამახსოვრდა,
რომ სიყვარული ყველაზე ფუჭი და ტყუილი განცდაა.

მერე, თუ მე

მოძები გმირი — 25-იოდე წლის ბიჭი.

(ვიდეონისტალაცია — ბავშვის ვიდეო, სადაც ჩანს კაფრები პერსონაჟის ბავშვობიდან. კადრი გადადის სისხლის გუბეზე, რომელიც გაივლის ბავშვიდა თეთრიატაკაზე ან თეთრიულზე ტროვებს პატარა სისხლიან ნაფეხურებს.)

შემოდის პერსონაჟი სისხლიანი ფეხებით და ტროვებს დად ნაკავლებს სისხლით. თავისთვის ლაპარაკობს, დაბრულით, შემთხვეული, თოჯორ შელოცვის სიტყვებს ბურტყუხებს, მიღის საფლავთან და ჯდება. მთელი სახექაკლის განხვლობაში მინას ეხება, ასწორებს, ალგებს, ეფერებს, ეხუტება, ურტყამს და სხვ შემძებელი ისმის მაღალობით კუთხის „ნანა“, ბიჭს თავი გადანეულია აქვს და ფიქრობს. შეიძლება, ღილინებდებს)

ვაი საბრალო, დედის ნანაც რომ არ გაგიგა, ისე მოკვდი, ისე ჩახვედი... მშვიდი ხმა, მშვიდი ნანა არ გლირსებია. მოკვდი... მოკვდი. მევნუხევან? არა, არ ვნუხევარ. ჰო, ასე... არ ვნუხევარ! მეტსაც გეტყვი, მიხარია! ჰო, მიხარია. ვიცინი! ხმამაღლა ვიცინი. აბა, რა, რატომაც არა? მიხარია, რომ მოკვდი. აქამდეც უნდა მომკვდარიყავი. მაგრამ არა, ბოლომდე გამიმნარე ცხოვრება, გამომფიტე, ყველაფერი გამომაცალე, გამომშიგნე. ჩინჩხი დამტოვე, ცარიელი, გაყინული.

(რამდენიმე წამი ჩუმად დგას. აგრძელებს მშვიდი ტრინი) ვაი საბრალო, ჩემო თავო, დედის ნანაც რომ არ გაგიგა. ისე მოკვდი, ისე დაგმარებე, მშვიდი ნანა არ უმღერიათ... მანდ, სადაც ჩახვედი, თუკი გესმის, გული არ დაგწყდეს, არც აქ დარჩენილ მეამება მეტყილი ნანა.

როგორ მძულას, მძულას, მძულება!

(ყვირის, ღრიალებს ბოლო ხმაზე, უცებ შეძღება და ინუბის ყვავილების გადაყასა და მიწის გასწორებას) შენ რას გერჩი, შენგან რა მინდა, პატარა ბავშვი, უცოდველი, უმანკო. ვის რას ერჩოდი... ხანდახან ნამიერად ისე მენატრები, ისე მენატრები, მაგრამ ჩამსვე ჩემს თავს ვუკრძალა ამაზე ფიქრს. არა, როგორ უნდა მენატრებოდე, მთელი ცხოვრება გამიმნარე, გამინამე, გამიშავე.

და მე რა, მკვლელი, მკვლელი, მკვლელი ვარ?

მე არავინ მომიკლავს, სინდისი სუფთა მაქს უფლის ნინაშე. შენ ჩემი მოკლული არ ხარ! ვინ მოგკლა, ვინ? დედაჩემბა რომ გაიგოს, ასე დაგტირი, ან ის გაიგოს, რომ მოკვდი, თან მე მოგკლა, ისე იდარდებას, შეიშლება. მთელი მისი დარდი და ცრემლი დაგისველებს ამ მშრალ, უნაყოფო მინას.

(ფეხებიდან ხელით იშორებს სისხლს, ხელების განმენდას კი მინაზე ცდილობს)

არა, ჩემი ბრალია? შეიძლება ასეც იყოს. არავერი მახსოვს, თითქოს ერთი ნამი იყო და უცებ, უცებ მოკვდი. ერთი კი გავითავიდები, ახლა ამის გარეშე როგორ უნდა ვიცხოვონ-მეტე, რა მონა, გადავრჩი.

(ზემოთ იყურება) რას ვცოდავ, ღმერთო, სისხლი არ გინახავს თუ მკვდარი არ დაუმარხავთ აქამდე.

(პაუზა)

ერთხელ სკოლიდან სახლში ვპრუნდებოდი, გზაზე უმცროს დას გამოვუარე. მე თვითონაც პატარა ვიყავი, აღბათ ცხრა წლის ვინებოდი. სახლთან რომ მივედით, შესვლა ვერ გავტედე. ჩემი სახლიდან კორპუსის დასაწყისში ისმოდა საზარელი ყვირილისა და ტირილის ხმა. არ ვიცი, მაშინ ასე პატარა ბავშვს რა ძალა მიხმო, მაგრამ იმ მომენტში მივცვდი, რომ ჩემი პატარა და სახლში არ უნდა შემეყვანა.

როგორც აღმოჩნდა, სწორად მოვქცეულვარ.

ჩემი და კორპუსის წინ, სკვერში დავტოვე, აქ დარჩი, ქვიშაში ითამაშე-მეტე. არ უნდოდა დარჩენა, მეხვენებოდა, ბლაოდა, განწირული ხმით ტირიდა, მარტო არ დამტოვო, მეც გაბრაზანდი, ხელი მელავში ჩავავლე და ქვიშაში სათამაშოდ დავაგდე. ამით კიდევ ერთი დიდი ტევილი დავაგუმაცე ჩემს დას. ცალკე სახლიდან მესმოდა ნაცნობ ლრიალის ხმა, თან ჩემს დას უცყურებდი, შეისაგან ნელ-ნელა როგორ ეპარებდი და სველდებოდა.

მეც მინდოდა ტრილი.

სახლში გამოვიტეცი და დღემდე მახსოვს, რა დამხვდა იქ.

შენც ხომ კარგად გახსოვს, არა? (მიწას) ჰო, აი, მე მხატვარი რომ ვყოფილია უცები, აუცილებლად დავხატავდი, მაგრამ არ ვარ.

ჰოდა, ახლა ამაზე სიტყვებით საუბარი, იცი რა, ძალიან როტულია.

მაშინ სახლში შევედი...

სახლში შევედი და ოთახის კუთხეში მიგდებული დედაჩემი დავინახე. ატირებული, სახენაშლილი და დასისხლიანებული.

ააააააა!!! ვერ ვიცინებ გესმის, ვერ ვი-ვი-ნებ!

როგორ მინდოდა, დედაჩემთან მივსულიყავი, ჩავლის სახექაკლის განხვლობაში მინას ეხება, ასწორებს, ალგებს, ეფერებს, ეხუტება, ურტყამს და სხვ შემძებელი ისმის მაღალობით კუთხის „ნანა“, ბიჭს თავი გადანეულია აქვს და ფიქრობს. შეიძლება, ღილინებული დებდება, გესმის?

ტირილი მინდოდა, დედაჩემთან მინდოდა, მეც ერთხელ ღრმად ამომესუნთქა და გულიანდა, გერმირელად მეტირა და დამეშრი ეს ცრემლები, მაგრამ ტირილის უფლებაც არ მქონდა, გესმის?

ტირილის უფლება არ მქონდა, კაცები არ ტირიან, მესმის. ყველი ახალი დღე, ახალი ბრძოლის ველი იყო, მესმის.

მაგრამ არა, ვერა. ვერ ვავპედე.

ველი იყო, გესმის? ყოველ ჯერზე, როცა კლასში ძეხვისა და პურის ან ჯემიანი ფუნთუშის სუნ დადგებოდა, რომელსაც ჩემი კლასშები გემრილებად მიირთმევდნენ, ტირილი მინდოდა, გესმის? მეზობლებისთვის გამარჯობის თქმა მერიდებოდა, იმიტომ, რომ ფონად მამაჩემის ღრიალის ხმა მესმოდა. აი, ასეთ ღრიალი ყველთვის ტირილი მინდებოდა, გესმის?

ტირილი მინდოდა, დედაჩემთან მინდოდა, მეც ერთხელ ღრმად ამომესუნთქა და გულიანდა, გერმირელად მეტირა და დამეშრი ეს ცრემლები, მაგრამ ტირილის უფლებაც არ მქონდა, კაცები არ ტირიან, მესმის. ყველი ახალი დღე, ახალი ბრძოლის ველი იყო, მესმის.

კრება დაწყებული იყო, კლასში რომ შევიტყიტე. მხოლოდ ერთი მერხი იყო თავისუფალი, ჩემი მერხი...

მე გარეთ, კლასში კართან, ძირს ვიჯე-კი და მართან ბლოლ წამამდე მქონდა იმე-დი, რომ ვინმე მოვიდოდა იმ ერთი მერხის შესაგებად, მაგრამ კლასში კარი უფრო მალე გაიღო, რომ ვასნავლებლები და სხვის შემობლები გამოსულიყვნენ, ვიდრე პირიქით...

ჩემი კლასში დამრიგებელმა რომ დამინახა — „უი, შენ ჯერ კიდევ აქ ხარ? დედაშენს უთხარი, 5 ლარია დასადები და ხვალ გამოგატანისო, თუ არა და არა უშავს, ისევ სხვის შემობლები დაგიდებენ“. თავი ჩავხარე, რა უნდა მეთქვა, თან ჩემი კლასშებიც იქვე იდგნენ და რალაცნირად, ინტერესით მიყურებდნენ. არა, გაჭირება კი იყო, მაგრამ ხუთლარს როგორმე გამომატანდნენ ნელინადში ერთხელ, თუმცა აქ ისაა მთავარი, რომ საჭიროდ არ თვლიდა არც დედაჩემი და არც მამაჩემი. არა, თან ამ დალოცვილმა მასნავლებელმა, თითქოს ხმომარაფი სიტყვა „ისევ“, ისევ სხვის ხაჯზეო... გულთან სხვანაირად მოხვდა, არ მესამოვნა. მე ჩემს კლასელებათ თავის დამრიგებელს ვკლილებდი, ძლივს ნელ-ნელა დამიმეგობრდნენ და რალა ვთქვა, საეთი ფიქრები გამიჩნდა თავში...

სკოლიდან რომ გამოვედით ერთ-ერთის შემობელმა — შენ ისევ მარტო დადინარი? რა უნდა მეთქვა, წამსვე შევუტრიალი და ვუპასუხე: „რა თქმა უნდა, მე უკვე დიდი ვარ-მეტე“, თვალები კი ცრემლების გადმოლვრამდე წყლიანი მქონდა, მაგრამ აქაც გამოვძერი. არც დედაც მასნავლება, ისევ სხვის ხაჯზეო... გულთან სხვანაირად მოხვდა, არ მესამოვნა. მე ჩემს კლასელებათ თავის დამრიგებელს ვკლილებდი, ძლივს ნელ-ნელა დამიმეგობრდნენ და რალა ვთქვა, საეთი ფიქრები გამიჩნდა თავში...

სკოლიდან რომ გამოვედით ერთ-ერთის შემობელმა — შენ ისევ მარტო დადინარი... რა თქმა უნდა, მე უკვე დიდი ვარ-მეტე“, თვალები კი ცრემლების გადმოლვრამდე წყლიანი მქონდა, მაგრამ აქაც გამოვძერი. არც დედაც მასნავლება, ისევ სხვის ხაჯზეო... გულთან სხვანაირად მოხვდა, არ მესამოვნა. მე ჩემს კლასელებათ თავის დამრიგებელს ვკლილებდი, ძლივს ნელ-ნელა დამიმეგობრდნენ და რალა ვთქვა, საეთი ფიქრები გამიჩნდა თავში...

სკოლიდან რომ გამოვედით ერთ-ერთის შემობელმა — შენ ისევ მარტო დადინარი... რა თქმა უნდა, მე უკვე დიდი ვარ-მეტე“, თვალები კი ცრემლების გადმოლვრამდე წყლიანი მქონდა, მაგრამ აქაც გამოვძერი. არც დედაც მასნავლება

იყო და არა იყო რა, იყო უცნაური და უნიჭიერესი მეიგავე-ფილოსოფოსი ერლომ ავლედანი — „წერას რომ გაურბოდა“. მისი „განონ და ნიკო“ და „კოლო ქალაქში“ იყო, არის და იქნება ქართული მნერლობის ავანგარდში.

მიუხედავად ავტორის სურვილისა ჩრდილში ჩუმად ყოფინის თაობაზე („იცხოვრო ისე, თითქოს არა ხარ ფეხარეფით გაიარო ეს ცხოვრება, თითქოს ვიღაცას სძინავს და არ უნდა გააღიოძო, უშმინოღოსის გან შექმნილ სამყაროს, ამაზე დიდი საქმიანობა მე არ შეულება“), მიუხედავად მისი დამყოლი, „რბლი“ ხსიათისა ან საეკლესიო ცხოვრების ვალდებულებათა ზედმინევნითი აღსრულებისა, ერლომ ახვლდიანი, ჩემი აზრით, უნინარეს ყოვლისა იყო ჭეშმარიტი არტისტი (ფართო გაგებით), მოთამაშე-მისტიკიკატორი, ზოგჯერ მიამიტი პოზიორიც კი.

მისი ამბივალენტური ხასიათი — ზრდილი, მგრძნობიარე, თანამლობი, მხიარული, ენამხვილი, სიყვარულით და კეთილმოსურნეობით აღსავს; ამასთან — ჭირთამთმენი, შეუპოვარი, სიცოცხლის მნეურვალი და გასაოცარი გამძლეობით აღჭურვილი („ავანგარდ მას არაერთი ისეთი მძიმე ცხოვრების უსული დარტყმა აგება, როგორსაც ალბათ ბევრი ვაჟკაცი კი ვერ გაუძლებდა“ — დათო ჯავახიშვილი, „უცნაური კაცი“, 2002), თითქოს მისი უახლოესი მეგობრებისთვისაც ბოლომდე მოუხელთებელი და შეუცნობელი იყო.

ერლომის „უცნაურობაზე“ იმთავითვე ღერენდები ითხვებოდა.

მას სტუდენტობიდანვე კარგად ვიცნობდი, რადგან ჩემი უახლოესი მეგობრების მეცვარე იყო. რატომ მდგრად უშემზე ბევრად უფროსი მეგონა, არადა, თურმე მხოლოდ ექსისოდე წელი გვაშორდა.

ერლომი „ჩუმად“ არასიდეს ყოფილა, რადგან ჩუმადაც „ხმაურობა“.

მისი პირველი სცენარი „პპრილი“ (დიდი მასტროს ათარ ითსელანის დებიუტი) საგულდაგულოდ „აალორთქლეს“ (პირადად მე მრავალი ნლის შემდეგ ვნახე, ისიც ტელევიზით), თუმცა ფილმის შინაარსი იმთავითვე ცნობილი იყო ერლომის ახლობელთა მთელი „ლეგიონისათვის“. იგივე ითქმის „ვანო და ნიკოზეც“, რომელიც ხელნაწერებაც გრცელდებოდა და ავტორის მრავალგზის მონათხრობით, ცალკეული პასაჟები ზეპირად ვიცოდით.

1962 წლით დათარილებული „პპრილი“ გამოიჩინება ეგრეთ წოდებული „სამომხმარებლო“ საზოგადოების ზნეობრივი და სულიერი დაკრინების ორიგინალური წარმოსახვით. ასეთირა „საშორიოების შემცველი იყო ეს ფილმი? ალბათ იმის, რომ „ქონების“, „ფლობის“ ნრეგადასული მანკიური ერება „კომუნიზმის მშენებელთათვის“ კი არა, მხოლოდ „დამაპალი“ კაპიტალისტური წყობის მასასიათებლად მოიაზრებოდა.

ფილმის ავტორებს, რასაკვირველია, მაშინ წარმოდგენაც კი არ ექნებოდათ ცნობილი ინგლისელი ფილოსოფოსისა და ფილორევურის ფილმის (1900-1980) ნაშრომზე „ფლობა თუ ყოფნა?“ („To Have or to Be?“); ავტორი ამ საკისხს რედიგირებრივი შრომის განვითარების განვითარების ნამრამთა გათვალისწინებით. ერლომ ახვლედიანმა და ოთარ იოსელიანანმა დროს გაუსწრეს და პროვიდენციალური ფილმიც შექმნება.

თეომი არა მხოლოდ მხატვარი — შესანიშავი ესეისტი და პოეტიც იყო: ბევრ კრიტიკიზე უკეთ (ნიკონ ბორიტების სიბოლოდ რომ პეტონდა წარმოსახული, ვანო — კეთილის) განაწყიტა თხზულების არსი — კეთილისა და ბოროტის მარადიული თანარისებობა.

ნიგნაკი უხავდ არის დასურათებული: გარეანზე მოჯადოებულ წრეში მოქცეული „შავ-თეთრი“ ვანო და ნიკო ამაღოდ ცდილობებ თავის დაღვენვას. ეს შეუძლებელია, რადგან არსებობს განუყრელი დიქტომია — „ვანოც და ნიკოც ... სწორედ ასე დაასათურა ერლომისადმი მიძღვილი ესეი მისმა მეგობარმა მნერალმა, მეცნიერმა და მთარგმნელმა ზურაბ კიურაძემ („ვანოც და ნიკოც“, 2002).

„ვანო და ნიკოს“ გარეკანის ბოლო გვერდიც „გასაშიფრია“: შავებში ჩაცმული შემცველი ბიჭიდი ბიჭიდან (მათში იოლად ამოიცნობა თემოსა და ერლომის ზოგი მეგობარი) ერთ-ერთი, კალმითა თუ ფუნჯით ხელში, „ათეთერებს“ ნიკოთა სამოსს, მათ ნინ კი თეთრად შემოსილი ფრთოსანი ბიჭი „პატარა ვანო“ მიქრინის.

ერლომის მეორე უმნიშვნელოვანესი თხზულება „კოლო ქალაქში“. ციტატა დათო ჯავახიშვილის ზემოხსენებულ წერილიდან: „აგერ უკვე ორმოცდამეთა ხელია, ინერება ერლომის რომანი „კოლო ქალაქში“, დასასრული კი ჯერაც არ უჩანს. პირადად მე ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ

ლალი ავალიანი

„აუსანელი“ ფილმი

ვა, როვორც გარეგნული მსგავსების, ისე „ანდერგრაუნდისტობის“ გამო. ამერიკელი დრამატურგი არტურ მილერი (მერილინ მონროს ერთი ქმართაგანი) ძალიან საინტერესოავტორი იყო, მაგრამ ერლომის სრული ანტიპოდი.

„ვანო და ნიკო“ დაახლოებით 1956-58 წლებში დაინერა; მისი უახლოესი მეგობრის, თავად მწერლისა და სცენარისტის დათო ჯავახშვილის თქმით, მას „ქართული ლიტერატურული და, თუ არ ვცდები, არამატრი ქართულ ლიტერატურული და ჯერადებული და უფროსი მემკვიდრე გავაჩინდა“.

მისი „მეტვიდრეობა“ შეუძლებელია, ეპიგონობა კი იმთავითვე მარცხისათვისაა განირიცხული.

მართლაც, „კოლო ქალაქში“ თითქმის ნახევარსუუნებული მეტებას რატომ მის რატომ მის ნახევარსუუნებული მეტებით და წვალებით, რწმენით და ეჭვით, თვითორობით და სათნო იუმორით, ბაშვური გაოცებითა და ზრდასრულის სიბრძნით, შეძრნუნებითა და სიყვარულით, მორჩილებითა და გაბრძოლებით...

რომანი 2010 წელს „სიესტამ“ გამოსცა, ზურაბ კიკნაძის წინასიტყვაობით. მისი აზრით, გაოცების თვისება ერლომისათვის თანდაყოლილი უნდა ყოფილიყო, ეს უნარი სიცოცხლის ბოლომდეც არ განელებია. მისი გაკვირვების ექსტაზი ამ ორ მოვლენის — განკვირვება-ეკსტაზის — შორის პირდაპირ კავშირს სახარების ძველი ქართული ტექსტი ამხელს.

მანანა კვაჭანტირაძის ესეი ამ რომანზე — „ოთახის დალაგება შესაძლებელია“ ავტორს წარმოგვიდენს არა მხოლოდ „პირველამომჩენის“, არამედ ჭეშმარიტი ნოვატორის ამპლუაში, რომელმაც გაუსწოროს; ყოველივე ეს, სიღრმისეული წევდომით, ტექსტის გათავისებით, ავტორის „მეთოდის“ ნაბიჯ-ნაბიჯ ნარმოჩენით, და, რასაკვირვებია, ინტელექტუალური მზაობით მიღწევა: „ერლომი უცნაური მწერალი, რაცულ მუდმივად უფულოს და არცულ ისვათად ვალებში გაბლურულის“ მეტებით და გამორჩენილი ანგარიშია. არადა, წესიერება“, როგორც ჩანს შესულ მშობლებს, მამას, რომელიც თავის ხელით აგურ-აგურ ამთავრებდა სახლს; სინდისი ქეჯინიდა, რადგან მუდმივად უფულოს და არცულ ისვათად ვალებში გაბლურულის „მცირედითაც კმაყიყოს“, მშობლების წინაშე მეტებით და გამორჩენილი ანგარიშია. არადა, წესიერება“, როგორც ჩანს შესულ მშობლებს, მამას, რომელიც თავის ხელით აგურ-აგურ ამთავრებდა სახლს; სინდისი ქეჯინიდა, რადგან მუდმივად უფულოს და არცულ ისვათად ვალებში გაბლურულის „მცირედითაც კმაყიყოს“, მშობლების წინაშე მეტებით და გამორჩენილი ანგარიშია. არადა, წესიერება“, როგორც ჩანს შესულ მშობლებს, მამას, მთელი იჯახის მარადიული „სტიგმა“ იყო.

დედა კარგად იცნობდა ბიძამისს (დიდ ენათმეცნიერ გოთრეგი ახვლედანს), მამამისაც, პედაგოგ სერგო ახვლედინს (გველა, „სერგო პაპას“ რომ ეძახდა). ერთხელ-აც, უნივერსიტეტიდან მომავალს, „სერგო პაპა“ შეხვედრია, მასთან გულითად საუბარში ისიც უტექვამს — ჩემი გოგო და ერლომი მეგობრობენო, რაზეც ასეთი ბასუნები მიუღია — ღმერთი მეტებით და ერთხელ მეტებით, ტექსტის გათავისებით, ავტორის „მეთოდის“ ნაბიჯ-ნაბიჯ ნარმოჩენით, და, რასაკვირვებია, ინტელექტუალური მწარმებით მიღწევა: „ერლომი უცნაური მწერალია, ავტორი, რომელიც ტექსტის გათავისებით, ავტორის „მეთოდის“ ნაბიჯ-ნაბიჯ ნარმოჩენით, და რასაკვირვებია, ინტელექტუალური მწარმებით მიღწევა: „ერლომი უცნაური მწერალი, რაზეც ასეთი ბასუნები მიუღია — ღმერთი მეტებით და ერთხელ მეტებით, ტექსტის გათავისებით, ავტორის „მეთოდის“ ნაბიჯ-ნაბიჯ ნარმოჩენით, და მთარგმნელმა ზურაბ კიურაძემ („ვანოც და ნიკოც“, 2002).

„ვანო და ნიკოს“ გარეკანის ბოლო გვერდიც „გასაშიფრია“: შავებში ჩაცმული შემცველი ბიჭიდი ბიჭიდან (მათში იოლად ამოიცნობა თემოსა და ერლომის ზოგი მეგობარი) ერთ-ერთი, კალმითა თუ ფუნჯით ხელში, „ათეთერებს“ ნიკოთა სამოსს, მათ ნინ კი თეთრად შემოსილი ფრთოსანი ბიჭი „პატარა ვანო“ მიქრინის.

ერლომის მეორე უმნიშვნელ

თეონა გოგილავა
პოეტური დიალოგი...

დასასრული

ყივჩალის სახე ქართული პოეზიისთვის ნაცნობია. ხალხურ „მუხრანულში“ აღწერილი ამბავი ქართველის თვალით არის დანახული. მუხრანის საზღვარზე შემოყრილ ყივჩალის კეთილგანწყობით ხვდება ქართველი თავის ცოლთან ერთად. ეს კეთილგანწყობა თბილ მასპინძლობაში გამოიხატა: „ხორცი მთხოვა და ვაჭმიერ, ვურჩევდი ხოხობისასა, ღვინო მთხოვა და ვაჭმიერ, ვურჩევდი ბადაგისასა... ცოლი მთხოვა და ვერ მივეც...“ აქ ისახება სამეცნიერო-სასიცოცხლო კონფლიქტი, რომელიც სხვადასხვა გარიანტის მიხედვით სხვადასხვაგვარად სრულდება. ხალხური „მუხრანულისგან“ განსხვავებით გიორგი ლეონიძის „ყივჩალის პაემნში“ კონფლიქტი ყივჩალის მიერ აღინერება. ავტორს სწორედ მისი თავგანწირვა, შეუპოვრობა მოხსნოს, თუნდაც ის დამარცხებით დასრულდეს. ლაპა გახარისა ლექსიც „ყივჩალის მონანიერა“ ყივჩალის აღმნერ-დამხატავი, მაგრამ ის მიღწეულით კი არ ტებება, არამედ ქართველთან შერკინებას ნანიბს, რადგან ეს შერკინება მისთვის ფატალურად სრულდება. აქ ყივჩალი სიყვარულისთვის ყოვლისგამბდებად არ გვევლინება, მის სახეს შეუპოვარი და მამაცი ქართველის აჩრდილი გადაფარავს.

ხსინად შეხვდებით სხვადასხვა ტიპის რემინისცენციებს. ის შეძლება იყოს ლექსის სათაურში, ეპიგრაფში ან თვითონ ტექსტში. თუკი ბაზინის კონცეფციას დავუსესხებით, რომ კულტურა დალოგური ფენომენია, მაშინ შეიძლება ითქვას, ლაშა გახარისა პოეზია ეხმანება. მე-20 საუკუნის დასაწყისისა და შუა პერიოდის ქართულ პოეზიას. ზოგი რემინისცენცია ზედაპირზე დევს და ადგილად იკითხება მისი საფუძველი. ასეთი შემთხვევაა, მაგალითად, ლექსში „სამადლო თოვლი“, რომელიც მირზა გელოვანს ეძღვნება. ამ ლექსს კითხვისას აუცილებლად გაგახასენდება მირზა გელოვანის ლექსი „მე ქენი თმები დამაბრუნებენ“. შედარებით იმპლიკიტურია ეს რემინისცენცია:

ციხეზე ძელი ყოფილა, ძალა,
ტანზე ლექსების შემობრუნება.

კითხვისას უთუოდ გაგვახსენდება ნიკო სამადავილის ეს ლექსი:

ავადმყოფობა ეგონათ, ბიჭო,

ლექსები ტანზე გამოხაყარი.

სიმბოლისტებისა და მათი პოეზიისენ წახვალთა მფრაზების კითხვისას: „ცამეტი ტყვია რევდა რევოლუცია“, ერთი ყივჩალმა მოკლა არაგვთან, დემონის ფრთხება უხმეს მეორეს“.

რას ნიშნავს ამგვარი გამორებები და ხომ არ არის ეს ყოველი ზედაპირული ან ხელოვნური? ლაშა გახარისა პოეზიაში ან ხელოვნური? ლაშა გახარისა პოეზიაში ყოველი სრულიად ბუნებრივად ხედება და მკითხველ ხელოვნურობის განცდა არასდროს უჩნდება. თუ ერთის მხრივ ავტორი მართავს ნინა პერიოდის ქართულობის ცნობილია, ის დიალოგს ნინა პერიოდის ქართულ პოეზიასთან, ის დიალოგს აბამს თავის მკითხველთანაც. ეს ლექსები ორმაგად არის კოდირებული, რადგან უთუოდ მოიაზრებს იმას, რომ მკითხველმა ნინა პერიოდის ქართული ლიტერატურა და ქართული იციდა. ავტორი გადაგვამისამართებს ნინა პერიოდის უზრუნველყოფის ცნობილი და მართავს მინიჭებული და დამაბრუნებების შემთხვევა.

რემინისცენცია აცოცხლებს მივიწყებულ პოეტურ სახეებს, მხატვრულ ალექსებს. ხელახლი ძალით აწყებინებს მოძრაობას მათ მკითხველის ცნობიერებაში, ამიტომაც ლიტერატურაში ამგვარი „გაცოცხლებები“ ზედმეტი კი არა, საჭირო კი არა. შესაბამისად, თუ ლაშა გახარისა პოეზია არის მემკვიდრე ნინარე პერიოდის პოეზიას, ეს უკანასკნელი მოვალეა მასთან, როგორც მისი ახალი ძალით ამავსებელთან და გამაცოცხლებლთან.

1922 წელს გაზეთ „ბარიკადში“ ცისფერყანელთა ორდერის ერთ-ერთი გამოკვეთილი ლიდერი და გამოჩენილი ქართველი პოეტი პალონიაში აქვეყნებს წერილს „ყანელები 1942 წელში“. პოეტი მისთვის ჩვეული მისტიფიკაციის უბადლო უნარითა და იუმორით აღნერს იყოფასა და მდგომარეობას არც თუ ისე შორეულ მომავალში. კონკრეტულად ნიკოლო მინიჭებულის შესახებ:

„მინიჭებილი დაბრუნდა (ევროპიდან) ხუთი წლის წერებით და პირველი შეხვედრის დროს მოგვეჩენა უკეთო მობილეს ს პროფილი იმერეთის გლეხების და ყველა დიდი მსოფლიო პოეტების, რომლებიც წვერებს ატარებენ.“

დღეს, როდესაც ჩვენ ეჭვი გვეგარება

ჩვენს მომავალ შემოქმედებაში, ის გვამხევებს და გვეუბნება: ნუ შეშინდით. მთელი ევროპა და მსოფლიო ჩვენთან არის და მათი თავდები არის ჩემი პატიოსანი სიტყვაზონ.“

ეს იუმორი, პოეტური გარდასახვა და იმედიანი განწყობა, რომელიც ჯერ კიდევ 1922 წელს შეეძლო გამოხეხატა ყველაზე ავანგარდული და საბჭოთა ყოფილის ყოვლად შეუსაბამო პოეტური დაჯგუფების ლიდერს, დროთა განმავლობაში სრულიად ტრაგიკული განწყობებით შეიცვალა. ზუსტად კაცისა და ქვეყნის ტრაგიკული გადაგვისა და ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

პატარა, მაგრამ ღრმა შინაარსის მქონე ტექსტი საქართველოს უახლესი ისტორიის ყველაზე ტრაგიკული დღეების შემთხვევაში, ნითევლი ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

პატარა, მაგრამ ღრმა შინაარსის მქონე ტექსტი საქართველოს უახლესი ისტორიის ყველაზე ტრაგიკული დღეების შემთხვევაში, ნითევლი ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

უკველასთვის ცნობილია, რომ საბჭოთა ნითევლი არმიის შემოსელი და დამაბრუნებებით შეიცვალა. ზუსტად კაცისა და ქვეყნის ტრაგიკული გადაგვისა და ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

უკველასთვის ცნობილია, რომ საბჭოთა

ნითევლი არმიის შემოსელი და დამაბრუნებებით შეიცვალა. ზუსტად კაცისა და ქვეყნის ტრაგიკული გადაგვისა და ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

უკველასთვის ცნობილია, რომ საბჭოთა

ნითევლი არმიის შემოსელი და დამაბრუნებებით შეიცვალა. ზუსტად კაცისა და ქვეყნის ტრაგიკული გადაგვისა და ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

უკველასთვის ცნობილია, რომ საბჭოთა

ნითევლი არმიის შემოსელი და დამაბრუნებებით შეიცვალა. ზუსტად კაცისა და ქვეყნის ტრაგიკული გადაგვისა და ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

უკველასთვის ცნობილია, რომ საბჭოთა

ნითევლი არმიის შემოსელი და დამაბრუნებებით შეიცვალა. ზუსტად კაცისა და ქვეყნის ტრაგიკული გადაგვისა და ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

უკველასთვის ცნობილია, რომ საბჭოთა

ნითევლი არმიის შემოსელი და დამაბრუნებებით შეიცვალა. ზუსტად კაცისა და ქვეყნის ტრაგიკული გადაგვისა და ამბის დასაწყისია მოთხოვნილი ცნობილი ქართველი მწერლის, ცისფერყანელთა პოეტური დაჯგუფების წევრისა და 1937 წლის საბჭოთა რეპრესიების მსხვერპლის, ნიკოლო მინიჭებულის დოკუმენტურ პროზაში: „თებერვალი.“

უკველასთვის